

Bács Zoltán György¹

Gondolatok az információ szerepéről – más, egyéni szemszögből

*Some Ideas about the Role of Information
– from a Personal Point of View*

Az információ mint kifejezés a mindennapunk, munkánk, életünk egyik leggyakrabban használt kifejezése. Használata során nem mindig vagyunk tisztában eredetével, jelentésével, és végig sem gondoljuk, hogyan keletkezik az információ, mi az alapja és milyen tulajdonságai vannak. Nem vetünk számot azzal sem, hogy az információ állandónak tekintendő vagy változhat bizonyos körülmények között. Jelen tanulmány célja – kapcsolódva a már korábban az információ alkalmazásával foglalkozó tanulmányokhoz – feltárni az információ mint jelenség néhány, a rendvédelmi, biztonsági, nemzetbiztonsági és terrorelhárítási területen való alkalmazása során kiemelkedően fontos jellegzetességét.

Kulcsszavak: továbbítás, elemzés és értékelés, érték, érvényesség, hatás

The information as an expression is one of the most frequently used terms of our life and activities. When we use this expression, its origin and meaning are not always clear. We almost never think about how the information is generated, what is the base of information, and which are its most important features. We never think about whether the information is constant or may change under certain circumstances. The purpose of the present study is to follow some earlier studies about the use of information, to disclose some very important characteristics of information from the point of view of law enforcement, security, national security and counter-terrorism.

Keywords: transmission, analysis and assessment, value, validity, impact

¹ Adjunktus, Nemzeti Közzolgálati Egyetem, e-mail: bacs.zoltan.gyorgy@uni-nke.hu

Az információ mint jelenség értelmezése

Talán manapság az egyik leggyakrabban használt szó az információ. Az sem ritka, hogy a mindennapos használat során nem is gondolunk arra, tulajdonképpen hogyan lehetne meghatározni az általunk kimondott vagy leírt kifejezéseket, szavakat. Az idegen nyelvekből átvett szavak esetében szinte azonnal felmerül, van-e rájuk magyar kifejezés. Maradjunk az információ szónál! Minden kétséget kizáróan latin eredetű. A latin–magyar szótárban az alábbi jelentések találhatók:

- „adatok logikai egysége {adott eseményre, egy tárgy tulajdonságaira vonatkozó, új ismereteket tartalmazó},
- értesítés,
- felvilágosítás,
- fogalom,
- képzet,
- tájékoztatás.”²

„Az információ ismeretelmélet szempontú megközelítésben: [...] olyan ismeret, tapasztalat, amely valakinek a tudását, ismeretkészletét, ennek rendezettségét megváltoztatja, átalakítja, alapvetően befolyásolja, ami átmenetileg a tudásbeli bizonytalanság növekedésével járhat.”³

A fenti értelmezések sokszínűsége rávilágít arra, hogy hány területen is használhatjuk – a szakmai értelmezéseket leszámítva – ezt a szót. Ha kicsit filozofikusan tekintjük ezt a kifejezést, láthatóvá válik, mi a közös valamennyi alternatív meghatározásban: az ismerettöbbség vagy többletismeret. Ha elfogadjuk ezt a meghatározást, két irányba indulhatunk el. Az egyik visszafelé, retrospektíve tárja fel, mi lehet az az ismeret, amelyhez valami csak rá jellemzőt hozzáadva már megjelenik az információ, vagyis az ismerettöbbség. Az ismeret ebben az esetben lehet az adat, az az alap. Ebből épülnek fel az ismeretrendszerek, vagyis az egy adott témában az adott ideig megismert adatok, illetve az azok összekapcsolásával kialakított ismerettöbbség – információ – rendszerezett, dinamikus és diszkrét hálózat. Dinamikus, mert folyamatos fejlődésben van, hiszen a megismert világ egyre több ismeretet fog át, és diszkrét, mert önmagában is értelmezhető. Ezeket a diszkrét ismeretrendszereket szokás tantárgyaknak vagy akár tudományágaknak is nevezni.

Már az ókor nagy természet- és orvostudósai, matematikusai is észrevették, hogy a tudományágak egymáshoz kapcsolódnak, és ennek felismerése és alkalmazása a kutatások és az alkalmazások fejlesztésében jelentős előnyökkel jár. Meggyorsíthatja mind az új jelenségek feltárását, mind pedig azok tudományos értelmezését. Ezt a módszert ma komplex vagy holisztikus megközelítésnek szokás nevezni. Ennek lényege, hogy az egyes tudományágakat nemcsak önmagukban szemlélik, hanem vizsgálják a más tudományágakkal összefüggő, egymásra gyakorolt hatásukat, a tudományágak kölcsönhatását is. Ez felfogható úgy is, hogy a diszkrét ismeretrendszerek hálózatot alkotnak. Az ismeretrendszeri hálózatok kialakítása, illetve építése, majd összekapcsolása már az aktív – nem feltétlenül tudatosan irányított – kognitív tevékenység eredménye is lehet,

² Latin–magyar szótár, lásd: <https://dictzone.com/latin-magyar-szotar/informatio>

³ DRÓTOS 1993.

nem pusztán a passzív felismerése. Nem feltétlenül tudatos? Hogyhogy? Egyszerű példa: régóta készülök megírni ezt a tanulmányt, de sok más dologgal, témával is foglalkoztam közben. Nem csak úgy történt az ismeretrendszerek és hálózatuk bővítése, hogy leültem az asztal mellé és belevetettem magam a gondolkozásba az adott témáról. Miközben más dolgokat is végeztem – másról írtam, olvastam, esetleg mosogattam –, az adott témához kapcsolható kérdések ott jártak valahol a tudatomban, de nem érzékeltem őket. Hát így!

Az adat mint az információ alapja

Ezen a ponton vissza kell térnünk az információ keletkezéséhez, annak alapjához, az adathoz. Mégis, mi az adat?

Sajátos tény, hogy az *Informatikai értelmező szótárban* az adat mint szócikk nem is található meg, csak az adatbázis, amelynek a meghatározása: „Egyedek, tulajdonságok és kapcsolatok szervezett együttése”.⁴

Az is jelzésértékű, hogy a a nemzeti adatvagyonról szóló 2021. évi XCI. törvény sem említi magát az adatot az értelmező rendelkezések között.⁵

Ha megnézzük *A magyar nyelv értelmező szótárát*, az alábbi értelmezésekkel találkozunk:

- „Valaminek megmagyarázására, megvilágítására, jellemzésére v. kiegészítésére közölt tény, részlet; adalék.
- Valamely dologra v. tárgykörre vonatkozó, ismert, írásban nyilvántartott tény.
- (jogtudomány) Olyan tények ismerete, tudása, amelyek valamely következtetéshez, valaminek a megoldásához szükségesek, amelyek valamely eredmény, döntés, határozat létrejöttét elősegítik; valamely tény, mint tényszerű bizonyíték.
- (tudományos) Valamely kísérlet, mérés, vizsgálat eredményeképpen megállapított tény, tétel.”⁶

A fenti meghatározások közül az utolsó kettő csak bizonyos mértékben, az első kettő viszont egyáltalán nem alkalmazható az információ, vagyis az ismerettöbblet alapjául szolgáló adat definiálásához. Az adat a mi esetünkben egy, a hozzáadott, ismerettöbblet-érték (információ-érték) nélküli tényező, jelenség, amely akkor válik információvá, vagyis ismerettöbbletté, amikor az érték nélküli állapotában változás áll be, aminek leggyakoribb viszonyítási alapja önmaga, vagyis az alap vagy kiindulási adat. Az ismerettöbblet-érték maga a változás, aminek alapvető szerepe van az információ további alkalmazhatósága, annak ideje és módja szempontjából. Íme, egy példa: a pulzus önmagában egy adat, amely létezik, de csak abban az esetben értelmezhető, ha valamihez viszonyítjuk. Normális, ha percenként 72 és 85 között van, tehát ha ezzel összehasonlítjuk egy vizsgázó 94-es pulzusát, kimondhatjuk, hogy az heves. Ha erre valamilyen módon reagálni akarunk, több lehetőség közül is választhatunk, vagyis meghatározzuk, meghatározhatjuk, akarunk-e reagálni az információra, és ha igen, akkor hogyan. Ez viszont elvezet egy újabb gondolatsorhoz, amelynek lényege, hogy

⁴ PLUHÁR 2020.

⁵ 2021. évi XCI. törvény a nemzeti adatvagyonról 2. 2. §.

⁶ *A magyar nyelv értelmező szótára.*

az információ értékállapota és szerepe az idő mint egyetlen objektív, mindentől függetlenül létező viszonyítási alap előrehaladtával változhat. Erre még részletesebben is kitérünk.

Az információ továbbítása mint alapvető fontosságú tényező

„Az információ önmaga, valamilyen anyagi hordozó nélkül nem képes a térben terjedni. Ez a hordozó vagy »futár« a tér egyik pontjában felszedi az információt és elszáguld vele a másikba. A különböző közegekben terjedő és információt hordozó hullámok természete eltérő. Nem lehetne-e ezeket egyetlen összefüggéssel leírni?»⁷ Az információtovábbítás sebessége a történelmi nagybirodalmakban is kulcsszerepet játszott a kormányozhatóságban, ideértve a védelmi és a biztonsági területet is. Éppen ezért az egyes, esetenként távoli területeken kitörő felkelések, lázadások híre csak nagy késéssel jutott el a központi döntési fórumokra, így a válaszintézkedésekről szóló döntések és az azt követő lépések is nagy késéssel – esetenként már az események bekövetkezte után – érték el az érintett területek felelős vezetőit. Következtetésként levonható, hogy a birodalom nagy kiterjedése, illetve a végpontok közötti nagy fizikai, földrajzi távolság szerepet játszhatott a birodalmak szétesésében. Az eurázsiai térségben több nagy birodalom is kiépítette futárszolgálatát, így például a mongolok vagy később az oroszok. Latin-Amerikában az egyetlen, valóban hatékony futárszolgálatot, a *chasquíkat* (ejtsd: csaszki) az inka, vagyis az uralkodó szolgálatára hozták létre az Inka Birodalomban, a 13–16. században. A küldöncök az uralkodói parancsokat és az irányításhoz szükséges információt írásos formában továbbították. Ez a csomóírás az egyik legbonyolultabb kódolási rendszerként is felfogható. Az 1. ábrán egy chasquí látható, kezében a csomóírással írott *quipu*val (ejtsd: kipu).⁸

1. ábra: Chasquí, kezében a csomóírással írott quipu

Forrás: www.historiadelascivilizaciones.com/2014/07/los-chasquis-los-mensajeros-incas.html

⁷ PETROVICS 1977: 37.

⁸ *Los chasquis, los mensajeros incas* [é. n.].

Az információtovábbítás sebességének növelésével csak azt érhették el, hogy lerövidüljön a lehetséges válaszingázásokhoz szükséges döntések meghozatalának ideje, ami önmagában felgyorsította a döntéshozatali folyamatot. A végrehajtásra hatással lévő körülmények, anyagi-technikai, pszichikai, kommunikációs lehetőségek, adat- és információ háttér megléte, elemzési és értékelési mechanizmusok, szervezeti és szervezési rendszerek stb. csak olyan mértékben gyorsulhattak fel, amennyire a rendkívüli, váratlan helyzetek kezelésére már korábban kialakítottak mechanizmusokat, és azokat be is gyakorolták.

A dinamikus elemző-értékelő tevékenység

Nyilvánvaló, hogy bármilyen rendszerről is beszélünk, mindegyiknek megvan a maga sajátos, jellemző életciklusa. Ennek strukturált elemzése elengedhetetlen a rendszer életciklusa és a környezeti-alkalmazói követelmények folyamatos változása miatt. Ezt a strukturált elemzést, annak fázisait, lépéseit kiválóan mutatja be Harvey M. Deitel és Barbara Deitel *An Introduction to Information Processing*⁹ című könyvének harmadik része. A mű az információfeldolgozó rendszer oldaláról vizsgálja a fejlődés/fejlesztés lehetőségét, vagyis az elemző-értékelő tevékenység egy – bár nagyon jelentős – összetevőjére koncentrálna. A mi szempontunkból ez a rendszerelemzés szükséges, de nem elégséges feltétel. Mégis hogyan lehet további gyorsulást elérni, csökkenteni az idővesztést a végrehajtás során? A megoldás a kettős elemző-értékelő tevékenység folyamatosságának fenntartása lehet. Kettős, mivel folyamatosan és párhuzamosan, ugyanakkor egymásra épülve elemzi és értékeli a szintén folyamatosan változó körülményeket az országban, a társadalomban, az országot körülvevő nemzetközi közeli és távoli biztonsági környezetben végbemenő változásokat, amelyekről folyamatosan információkat kap. Az elemző-értékelő tevékenység alapkérdése, hogy a külső környezet változásai hogyan, milyen módon, mely csoportokra, illetve milyen érdekeket érintve hatnak az ország belső környezetére, helyzetére, továbbá a belső és külső környezet egymásra hatásának következtében milyen gazdasági, politikai, társadalmi, biztonsági és nemzetbiztonsági kihívásokkal, kockázatokkal és veszélyekkel kell számolni. Ennek eredményeként lehetőség nyílik a rövid, közép- és hosszú távú megelőző intézkedések tervezésére, azoknak a folyamatokhoz alkalmazkodó, dinamikus fejlesztésére, a kormányozhatósági stabilitás fenntartására.

A fentiek alapján nyilvánvaló, hogy maga az információ rendelkezik egy sajátos változó képességgel, dinamizmussal. A folyamatos és következőképp dinamikus fejlődés nagyban függ a fejlődési folyamatok megalapozása, tervezése és koordinált végrehajtása során figyelembe vett információtól, azok összefüggéseitől. Ezt nevezhetjük a fejlődés információtartalmának is. Ennek vizsgálata időben tetszőlegesen körülhatárolható keretek között – év, évtized – értelmezhető. Ezen belül vizsgálható a meghatározott intervallumban a tervezés során figyelembe vett információk mennyisége, jelentősége, értéke, más szóval helye, szerepe, értékállapota, vagyis mindaz, amit az információ hálózatosodásának eredményeként észlelhetünk és alkalmazhatunk. Mivel az információ hálózatosodása amorf,

⁹ DEITEL-DEITEL 1986: 245–271.

autonóm, fizikai, illetve geometriai térhálóban megy végbe, és az egyes hálózatok mint diszkrét rendszerek is értelmezhetők, az információhálózatok nem lineárisan épülnek fel. Egy információ, egy hálózat több másikkal is kölcsönhatásba léphet. Ebből következően bármilyen információ a hálózati kapcsolatok rendszerében több lépcsőn keresztül, több más („n”, azaz ismeretlen számú) hálózat változásaira is hatással lehet, aminek következtében folyamatosan módosul(hat) az adott információhálózat információtartalma mint a döntéselőkészítés alapja. Ezt akár exponenciális multiplikátorhatásnak is nevezhetjük, amely a hálózatok elhelyezkedése és egymáshoz való viszonya miatt egy multidimenziós, virtuális térben megy végbe.

Hogyan lehet egy ilyen multidimenziós, virtuális teret elképzelni? Hogyan lehet egy ilyenben tájékozódni? Ez is egy diszkrét rendszer, amely önmagában is létezhet, amelynek viszonyítási alapja nem az euklideszi vagy a Bolyai–Lobacsevszkij-féle geometriai rendszerben építhető fel. Mivel az információs diszkrét hálózat geometriai koordináta-rendszer nélküli, amelynek – ahogy azt az előbb is említettem – egyetlen valós viszonyítási pontja lehetséges, amely maga az idő, ebből következően minden új időpont mint referenciapont megállapítása lehet csak a kezdőpontja, origója a következő vizsgálati periódusnak. Az ezen a perióduson belül keletkezett vagy észlelt információk a korábbi vizsgálati periódusban az információk által „felrajzolt” tendenciákat megváltoztatják, vagyis a vizsgált folyamatban, jelenségben dinamikus változást hoznak létre. Minden új információ új, lehetséges következmények sorát hordozza, közvetve vagy közvetlenül. Az ezek folyamatos változásán alapuló elemzési módszer a dinamikusmátrix-alapú elemzési-értékelés módszer.¹⁰

Értékállapot és információérték¹¹

Ha megvizsgáljuk, hogy a fent leírt jelenség, illetve folyamat milyen hatással van az ismert és több felosztásban is létező információs vagy hírciklusra, láthatjuk, hogy az információs ciklus „forgási” sebességét jelentősen felgyorsítja. Mivel ciklikus tevékenységről van szó, a hírigény megfogalmazása már önmagában is lehet egy korábbi elemzés-értékelésre támaszkodó, a változásokat és azok lehetséges következményeit feltáró, újabb, komplex elemző-értékelő jelentés iránti igény. (Ugyanakkor a hírigény felmerülhet egy korábban ismeretlen körülménnyel kapcsolatban is.) A hírciklus további fázisainak alapja, vagyis az időalapú elemzés origója éppen a hírigény megfogalmazásának ideje. Ettől számítva az ismertté vált és számításba vett információk alapján akár retrospektíve is feltárható az adott időben vizsgált esemény, jelenség előtörténete, az ahhoz vezető, tényezők közötti összefüggések láncolata.

Abban az esetben, ha nem a múlt feltárása a cél, hanem a jelenlegi ismeretek mellett a dinamikusán változó, kiszámítható és feltételezhető információkat mint tényezőket is figyelembe vesszük, a vizsgálati intervallumtól távolodva a jövő irányába, csökkenő pontossággal, de felállítható a következmények valószínűségi sora. Ez fontos eleme lehet

¹⁰ Bács 2022: 83–99.

¹¹ Arról, hogy az információ értéket képvisel, más szöveggörnyezetben, más céllal és gondolatisággal írt FARKAS 2020.

annak a törekvésnek, amelyet „prediktív rendvédelemnek” szoktak nevezni. Ennek jelentősége magától értetődik olyan területeken, mint a katonai biztonság, a nemzetbiztonság és a terrorelhárítás. Ahhoz, hogy ezt a módszert alkalmazni lehessen, részletesebben, az időtényező függvényében meg kell vizsgálni az információ néhány alapvető jelentőségű, változó tulajdonságát.

Elsőként nézzük, mit jelent az információ értékállapota! Erről a témáról, az információ értékéről több jó tanulmány jelent meg a *Modern Information Processing. From Theory to Applications* című tanulmánykötetben.¹² Ez a mű szintén a rendszerszintű feldolgozás kritériumai alapján vizsgálja az információfeldolgozást, ám számunkra ez a feladat csupán része a komplex értelemben vett elemző-értékelő munkának. Ennek során minden alkalommal, amikor valamilyen, számunkra új információval kerülünk szembe, helyet keresünk neki a már rendelkezésre álló információk között. Lehet, hogy ez az új információ már korábban keletkezett, mint ahogy mi észleltük és figyelmet fordítottunk rá, de lehet, hogy valóban friss információval van dolgunk. Az információból levonható lehetséges – mind retrospektív, mind pedig perspektivikus – következtetések miatt alapvető jelentősége van annak, hogy az információ közömbös, semlegesen informatív, mert az adott pillanatban nincs mivel összekapcsolni, nem illeszthető be a dinamikus információs hálózatba, vagy hordoz valamilyen kapcsolódó információt, ismeretöbbltet.

Ha igen, akkor négy minősítése lehetséges:

1. „tényszerű, új (factual new, FaN), amennyiben korábban ismeretlen, valós bizonyítható információ;
2. már ismert információ (known, K);
3. kiszámítható (calculable, C), amennyiben más információk alapján, legalább 50%-os valószínűséggel rendelkező információról van szó;
4. feltételezhető/valószínűsíthető (supposed/probable, SuP), amennyiben az információ valószínűsége kevesebb, mint 50%.¹³

Ugyanakkor az is világos, hogy egy információ értéke az idő és a vizsgálat előrehaladtával változhat. Egy első pillantásra közömbös információ, más információkhoz kapcsolódva, kiegészülve már jelentősebb szerepet játszhat a vizsgálat további iránya, illetve várt vagy számítható eredménye szempontjából. Ez a változás, az információ értékállapotának változása is dinamikus, de nem folyamatos. Dinamikus, mert a vizsgálat menetének függvényében változhat, és nem folyamatos, mert nem minden új információ lehet rá hatással.

Az információ értékállapota is négyfajta lehet:

1. „pozitív 1 (P1), amennyiben a korábbi ismeretekhez képest új az információ;
2. pozitív, megerősítő 2 (P2), amennyiben megerősít korábbi információ(ka)t;
3. negatív (Ng), amennyiben cáfol korábbi információkat;
4. semleges/ideiglenes (Neutral/Interim, NI), amennyiben az adott helyzetben, az adott intervallumban nem észlelhető az információ hatására beálló változás.¹⁴

¹² BOUCHON-MEUNIER-COLETTI-YAGER 2006: 145–219.

¹³ BÁCS 2022: 91.

¹⁴ BÁCS 2022: 93.

Ez a felosztás érthetőbbé válik a következő példa alapján: Át akarok menni az utcán, ahol kétirányú forgalom van. Egy alkalmasnak tűnő pillanatban balra nézek, és nem látok közeledő járművet. Ez P1 információ. Jobbra nézek, és a másik irányból sem látok közeledő járművet, P1, csak a járda mellett látok egy szürke, álló járművet. Ez NI információ, mivel áll, és az álló járműnek nincs jelentősége az én átkelési szándékkal kapcsolatban. Lelépek a járdáról, és ekkor észlelem, hogy a korábban álló jármű elindult, közeledik felém. Ez már P1! A helyzetet tovább építve lehet(ne) példát találni a P2 és az Ng értékállapotra is.

Mikortól meddig „él” az információ?

Az időpont, amikor az információ a tudomásunkra jut, nem feltétlenül azonos az információ keletkezési idejével. Például: felvettek a továbbképzési tanfolyamra (a döntés megszületett), de én nem tudok róla, mert még nem értesítettek. Ennek alapján látható, hogy az információ keletkezése és ezzel együtt hatásának kezdete megelőzi azt, amikor én megtudom az információt vagy észlelem annak hatását. Az információ keletkezésének ideje, annak akár visszamenőleges, retrospektív megállapítása a rendvédelmi, nemzetbiztonsági és terrorelhárítási területen alapvető jelentőségű, mivel bármely folyamatra, eseményre a keletkezésétől fogva hatással van, függetlenül attól, tudunk-e erről, vagy sem, érezzük-e ezt a hatást, vagy sem.

Arra a kérdésre, hogy meddig „él” egy információ, vagyis meddig van jelentősége, csak akkor lehet érdemben válaszolni, ha az információ által befolyásolt folyamatot különböző szakaszokra bontva vizsgáljuk, attól a ponttól kezdve, hogy megállapítottuk az információ keletkezését. Ettől a ponttól távolodva, az értékállapot függvényében mondható meg, melyik szakaszban mekkora hatása van az adott információnak. Nyilvánvaló, hogy ez is dinamikusan változik és az idő múlásával csökken, de nem múlik el, mert áttételesen, de érvényesül. A folyamatos, de csökkenő jelentőség oka az, hogy egy adott ponton hatással volt a vizsgált folyamatra, befolyásolta annak további irányát. A folyamatra ható, további, újabb információk hatásának eredménye a folyamat további irányának változása. Ha a folyamat későbbi szakaszait elemezzük, látható, hogy azokban már az újabb információknak van nagyobb jelentőségük.

Az információ hatása

Az információ hatása a bűnüldözés, a rendvédelem, a nemzetbiztonság és a terrorelhárítás területén is rendkívül szorosan kapcsolódik az információértékhez és az értékállapothoz. Ha részletesebben megvizsgáljuk, egy hatfokozatú rendszert állíthatunk fel:

1. életbevágó;
2. kritikus;
3. jelentős;
4. fontos;
5. járulékos;
6. másodlagos.

Az információ hatás szerinti besorolását több kritérium alapján állapíthatjuk meg. Vegyük például a rendvédelem sajnálatosan mindig időszerű példáját:

1. Életbevágó lehet egy információ, ha az a folyamatban lévő vizsgálat/művelet kimenetelét az operatív, »azonnalos« értékelés szerint alapvetően befolyásoló információt tartalmaz. Ilyen lehet, ha egy fegyvertelen személy elfogását közvetlenül megelőzően olyan információt kapunk, hogy az elfogás (realizálás) során fegyveres, csoportos ellenállásra kell számítani.
2. Kritikus lehet a minősítés abban az esetben, ha a korábbi értékelést döntően befolyásoló, azt megkérdőjelező információt kapunk. Például egy magányos személy őrizetbe vétele előtt közvetlenül a külső figyelők jelzik, hogy a célszemély elhagyta a tartózkodási helyét, mozgásban van. Ez az információ döntően befolyásolja az elfogás végrehajtásának legtöbb feltételét.
3. Jelentősnek minősíthető az az információ, ami a folyamatban lévő vizsgálat/művelet eredményére az adott helyzetben várhatóan nem gyakorol hatást, de annak végrehajtását befolyásolhatja. Ilyenről beszélhetünk, amikor az eljárás alá vonandó személyről, akinek az őrizetbe vételére várhatóan rövid időn belül sor kerül, olyan információt kap az eljáró hatóság, hogy kész önként feladni magát.
4. Fontos lehet az az információ, ami a folyamatban lévő vizsgálat/művelet eredményére nem gyakorol hatást, de annak végrehajtási körülményeit befolyásolhatja. Ilyen lehet, amikor a már eljárás alá vont személy önként átadja a birtokában lévő bizonyítékokat, vagy kész önként teljeskörű részletes feltáró vallomást tenni. (Az átadott/megszerzett bizonyítékok is ugyanilyen kritériumok alapján minősíthetők.)
5. Másodlagos lehet az az információ, amely a célszemély egyéni, pénzügyi, ismeretségi és egyéb körülményeinek feltérképezése során kerül a birtokunkba, de az adott ügy feldolgozására nincs hatással. Ilyen lehet, az információ, hogy célszemélyt korábban gyakran látták egy »zöld Volkswagen Passattal« közlekedni.
6. Járulékosként minősíthető az az információ, ami az adott ügy feldolgozásával nincs kapcsolatban, a vizsgált folyamatra, vagy már ismert összefüggésekre nincs hatással, de más esethez, újabb információkhoz kapcsolva újra értékelendő, mert lehetséges módon a másik esethez kapcsolva meg kell változtatni a minősítését. Ez akkor fordulhat elő, ha – az előbbi esetnél maradván – a célszemély a zöld Passatot eladta egy olyan személynek, aki más ügyben látókörbe került.”¹⁵

Befejezés

Az információ érzékelhetően át- és átszövi életünket. Minden téren hat rá, befolyásolja döntéseinket, véleményalkotásunkat, emberi és szakmai kapcsolatainkat. Ezért meglepő, hogy valójában mennyire keveset foglalkozunk magának az információnak mint tényezőnek a kiismerésével. Az információelmélet vizsgálata ebben a tanulmányban is megmutatta, mennyire eltérően lehet szemlélni az információt, valamint az adat és az információ kapcsolatát, attól függően, milyen terület kontextusában, milyen alkalmazási céllal vizsgáljuk.

Nyilvánvaló, hogy az információtovábbítás sebességének a döntéshozatalhoz szükséges időre jelentős, de nem kizárólagos befolyása van. Több más tényező, mint például az információérték és az értékállapot felismerése és figyelembevétele is meghatározza nemcsak a döntést magát, de annak lehetséges következményeit is. Az információnak ezek

¹⁵ Bács 2022: 84–85.

a tulajdonságai alátámasztják az információhasznosítás dinamikus jellegét. Ha mindezt a rendvédelem, a biztonság, a nemzetbiztonság és a terrorelhárítás szempontjából vizsgáljuk, új összefüggésekben ismerhető fel az információ alapvető szerepe a bűnmegelőzésben, a bűnfelderítésben, a bűncselekmények megszakításában és a következmények meghatározásában.

Felhasznált irodalom

2021. évi XCI. törvény a nemzeti adatvagyonról. Online: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2100091.tv>
- A magyar nyelv értelmező szótára I–VII. (1959–1962). Budapest: Akadémiai. Online: <https://mek.oszk.hu/adatbazis/magyar-nyelv-ertelmezo-szotara/elolap.php>
- BÁCS Zoltán György (2022): Új, innovatív módszer megalapozása az elemző-értékelő munkában. A dinamikus mátrix alapú módszer. *Magyar Rendészet*, 22(3), 83–99. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2022.3.5>
- BOUCHON-MEUNIER, Bernadette – COLETTI, Giulianella – YAGER Ronald, R. szerk. (2006): *Modern Information Processing. From Theory to Applications*. Amsterdam: Elsevier.
- DEITEL, Harvey M. – DEITEL, Barbara (1986): *An Introduction to Information Processing*. Boston: Academic Press Inc. Online: <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-209005-9.50005-9>
- DRÓTOS László (1993): *Informatikai jegyzetek. Alapfogalmak*. Miskolc: Miskolci Egyetem.
- FARKAS Dezső (2020): Az információ hasznossága [Praktikus tanácsok]. *Farkasdezszo.hu*, 2020. március 7. Online: <https://farkasdezszo.hu/informacio/>
- Los chasquis, los mensajeros incas* [é. n.]. Online: www.historiadelascivilizaciones.com/2014/07/los-chasquis-los-mensajeros-incas.html
- PETROVICS, N. (1977): *Az információról mindenkinek*. Ford. Kovács György. Budapest–Moszkva: Műszaki.
- PLUHÁR Gábor (2020): *Informatikai értelmező szótár. Válogatás az informatikai szakirodalom tanulmányozásához*. Online: <https://mek.oszk.hu/00000/00083/00083.pdf>